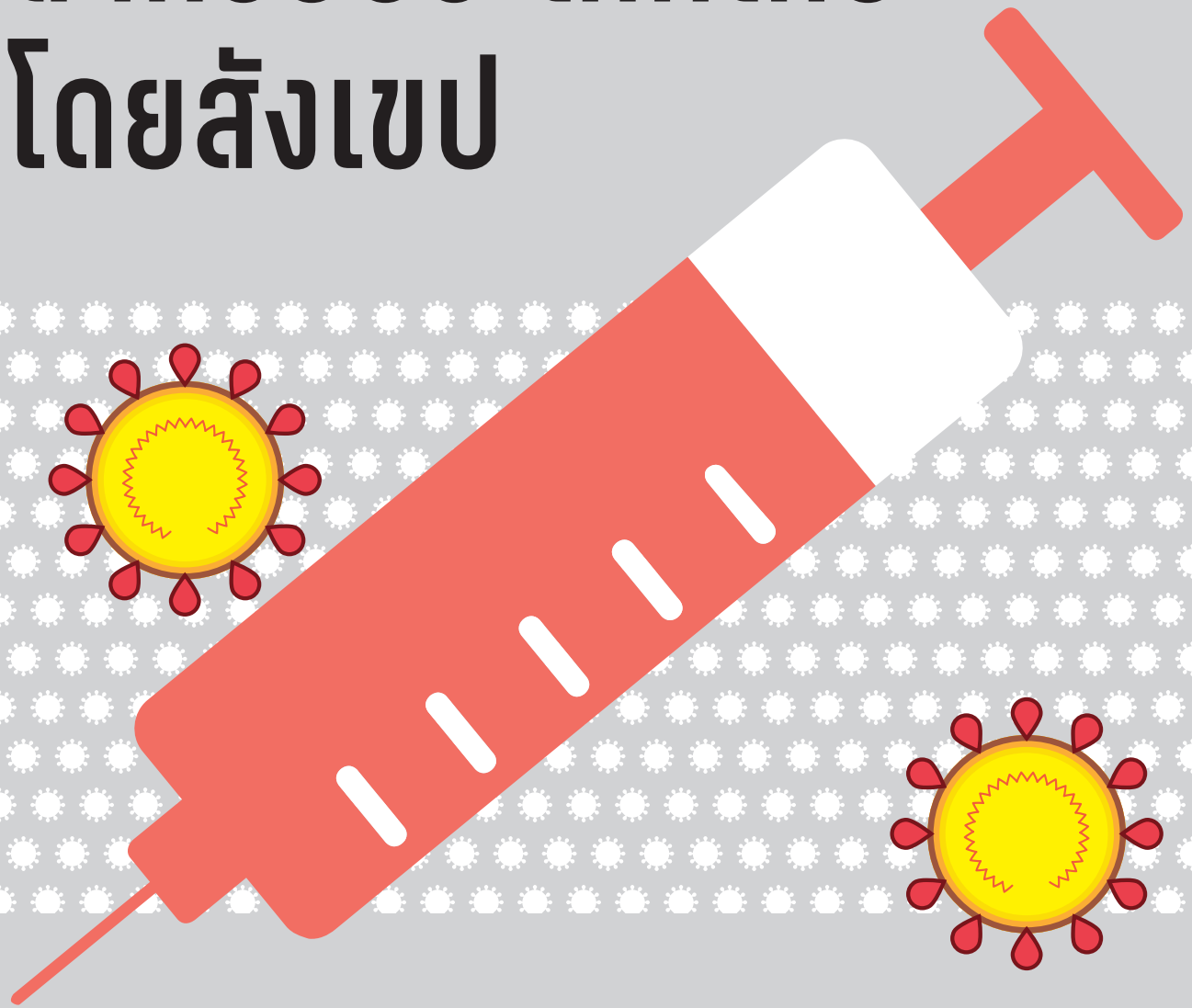

ข้อมูลวัคซีนโควิด-19 สำหรับประเทศไทย โดยสังเขป

เขียนโดย

Tracy Swan

ผู้มีส่วนร่วม

Gisa Dang, Kajal Bhardwaj, Karyn Kaplan, กัญญา เบญจมนีไพโรจน์

แปลโดย

นิวัตร สุวรรณพัฒนา

ออกแบบโดย

วศิน ปฐมหยก

ตรวจทานโดย

อัญชญา สุวรรณานนท์
พลอย อุดมสินค้ำ

ข้อมูลนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ควรตรวจสอบข้อมูล
ที่ได้รับการปรับปรุงอย่างเป็นทางการผ่านช่องทางสื่อสาร
ทางสื่อสังคมของรัฐบาล

มิถุนายน 2564

การประมวลสรุปข้อมูลสถานการณ์ โควิด-19 ในประเทศไทย

โดย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่

<https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>

ข้อมูลล่าสุดเรื่อง โควิด-19 ของประเทศไทย

โดย กระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย ที่

<https://www.facebook.com/thaimoph/>

หรือ <https://twitter.com/thaimoph>

โดย กรมประชาสัมพันธ์ ที่

<https://www.facebook.com/informationcovid19/>

หรือ <https://twitter.com/Covid19Thailand>

ข้อมูลล่าสุดเรื่องวัคซีนโควิด-19

โดย สถาบันวัคซีนแห่งชาติ ที่

<https://www.facebook.com/nvikm/>

หรือ https://twitter.com/NVITH_Official

สารบัญ

วัคซีนใหม่ๆ สามารถช่วยป้องกันโรคโควิด-19 ได้	4
ภูมิคุ้มกันหมู่คืออะไร	5
แนวทางที่ใช้ในการผลิตวัคซีนโควิด-19	6
วัคซีนโควิด-19 ใหม่แต่ละชนิดมีประสิทธิภาพเพียงใด	7
เราควรรอวัคซีนที่ดีที่สุดหรือไม่	8
ไวรัสชนิดต่างๆ และการกลายพันธุ์	8
การทำงานของระบบภูมิคุ้มกันของเรา	10
โปรตีนสไปค์ (Spike Protein) เป้าหมายของวัคซีนโควิด-19	13
วัคซีนโควิด-19 ใช้แนวทางการผลิตอะไรบ้าง	14
แนวทางการผลิตโดยใช้สารพันธุกรรม วัคซีนเอ็มอาร์เอ็นเอ (mRNA) จากเคียวแควค โมเดอร์นา และไฟเซอร์/ไบโอเอนเทค	15
แนวทางการผลิตโดยใช้เชื้อเป็น วัคซีนโควิด-19 จากแอสตราเซนเนกา/ อ็อกซ์ฟอร์ด จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน และกามาเลยา(สปุตนิค วี)	16
แนวทางการผลิตโดยใช้เชื้อตาย วัคซีนโควิด-19 จากภารัต ไบโอเทค ซิโนฟาร์ม และ ซิโนแวค	17
การวางแผนเพื่อรับวัคซีนโควิด-19	18
อาการข้างเคียงของวัคซีนโควิด-19	19
วัคซีนโควิด-19 กับผู้ที่อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี	22
วัคซีนโควิด-19 ระหว่างการตั้งครรภ์และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	23
วัคซีนโควิด-19 สำหรับเด็กและวัยรุ่น	23
วัคซีนโควิด-19 ผ่านพิธีการฮาลาล (อนุมัติตามบัญญัติศาสนาอิสลาม) หรือไม่	23
มีชาวเอเชียเข้าร่วมอยู่ในโครงการวิจัยวัคซีนโควิด-19 ระยะที่สามหรือไม่	24
ประเทศไทยกำลังพัฒนาวัคซีนโควิด-19 เองหรือไม่	24
โรคโควิด-19 คืออะไร	25
โรคโควิด-19 เกิดขึ้นจากฝีมือของมนุษย์หรือไม่	25
โรคโควิด-19 แพร่กระจายเชื้ออย่างไร	25
โรคโควิด-19 สามารถป้องกันได้อย่างไร	26
การตรวจหาเชื้อโควิด-19	27
การตรวจหาเชื้อโควิด-19 ในประเทศไทย	28
จะเกิดอะไรขึ้นเมื่อติดเชื้อโควิด-19	28
มีวิธีการรักษาโรคโควิด-19 หรือไม่	29

วัคซีนใหม่ๆ สามารถช่วยป้องกันโรคโควิด-19

วัคซีนต่างๆ รวมทั้งวัคซีนที่ใช้ในการป้องกันโรคโควิด-19 นั้นทำขึ้นโดยการใช้ไวรัสชนิดที่ไม่เป็นอันตราย หรือใช้ชิ้นส่วนของไวรัสเพื่อกระตุ้นการตอบสนองของภูมิคุ้มกัน การตอบสนองของภูมิคุ้มกันเหล่านี้สามารถหยุดยั้งไม่ให้เราเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด-19 ได้

วัคซีนเหล่านี้ไม่ได้ใช้เพื่อการรักษาโรคโควิด-19 และไม่ได้ป้องกันคนจากการติดเชื้อซาร์สโควิทู (SARS-CoV-2) ที่เป็นสาเหตุของโรคโควิด-19 เสมอไป แต่วัคซีนเหล่านี้สามารถป้องกันคนส่วนใหญ่จากการเจ็บป่วยด้วยอาการรุนแรง การที่ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล หรือเสียชีวิตจากโรคโควิด-19 นอกจากนี้วัคซีนเหล่านี้ยังช่วยลดภาระที่โรคโควิด-19 มีต่อระบบการดูแลสุขภาพด้วย

คนส่วนหนึ่งมีความกังวลเพราะว่าวัคซีนเหล่านี้ได้รับการพัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วแม้ว่าเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตวัคซีนเหล่านี้จะอยู่บนพื้นฐานการศึกษาที่มีมายาวนานหลายสิบปี ก็ยังมีคำถามเกี่ยวกับความปลอดภัยของวัคซีน ประสิทธิภาพของวัคซีน และผลข้างเคียงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้วัคซีน โดยภาพรวม ความเสี่ยงจากผลข้างเคียงที่รุนแรงจากการได้รับวัคซีนมีน้อยกว่าความเสี่ยงจากการติดและป่วยด้วยโรคโควิด-19 มาก ทั้งนี้ทั้งนั้นพวกเราจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นอีกมากในเรื่องอาการข้างเคียงต่างๆ และผลอันไม่พึงประสงค์เมื่อมีคนได้รับการฉีดวัคซีนเพิ่มขึ้น

การทำให้ทุกคนได้เข้าถึงวัคซีนเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญเพื่อช่วยชีวิตคนและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา

ภูมิคุ้มกันหมู่คืออะไร

“ ถ้าพวกเราปลอดภัย
เพื่อนๆ ของพวกเรา ก็ปลอดภัยด้วย ”

- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนทนากลุ่ม

ภูมิคุ้มกันหมู่เป็นคำที่ใช้เรียกภูมิคุ้มกันของชุมชน เมื่อสมาชิกส่วนมากของชุมชนมีภูมิคุ้มกัน การติดเชื้อชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการที่พวกเขาหายป่วยจากการติดเชื้อ หรือเกิดจากการที่พวกเขาได้รับการฉีดวัคซีน กระทั่งมีคนที่มีภูมิคุ้มกันอ่อนแอเหลือน้อยลง ส่งผลให้เชื้อไม่มีการแพร่กระจายต่อไปได้อีก

โลกมีความหวังที่จะไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชนต่อโรคโควิด-19 โดยการฉีดวัคซีนให้กับคนในจำนวนที่เพียงพอต่อการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ เรื่องนี้อาจทำได้ยากเพราะ:

- มีคนจำนวนไม่มากพอที่ได้รับการฉีดวัคซีนโควิด-19
- คนในทุกรัฐและจากหลายพื้นที่ที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศจำเป็นต้องได้รับการฉีดวัคซีน
- การกลายพันธุ์ของไวรัสโคโรนา อาจส่งผลให้วัคซีนมีประสิทธิภาพลดลง
- ต้องใช้เวลาอีกนานกว่าที่เยาวชนและเด็กๆ ทุกคนจะได้รับการฉีดวัคซีน ทั้งนี้ ประเทศจีนได้พิจารณาอนุมัติการใช้วัคซีนซิโนแวคในเด็กกลุ่มอายุสามปีขึ้นไป ประเทศสหรัฐฯ แคนาดา และบางประเทศในยุโรปได้อนุมัติและฉีดวัคซีนไฟเซอร์ให้เยาวชนอายุ 12 ขึ้นไปแล้ว และขณะนี้มีการศึกษาวิจัยการใช้วัคซีนไฟเซอร์และโมเดอร์นาในเด็กกลุ่มอายุตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในช่วงปลายปี 2564

ข้อมูลเรื่องวัคซีนชนิดต่างๆ จะกำหนดแยกตามตัวอักษร: **วัคซีนกลุ่มเอ็มอาร์เอ็นเอ (mRNA vaccines) ใช้สีเขียว**, **วัคซีนกลุ่มเชื้อเป็น (viral vector vaccines) ใช้สีแดง** และ **วัคซีนกลุ่มเชื้อตาย (inactivated vaccines) ใช้สีน้ำเงิน**

แนวทางการผลิตวัคซีนโควิด-19

แนวทางการผลิตวัคซีน	ชื่อวัคซีนและผู้ผลิต	ได้รับอนุมัติ(ใช้) ในประเทศไทย ^{1,2}	ได้รับคำแนะนำ จากองค์การอนามัยโลก	ผลที่ได้จากโครงการศึกษาวิจัยทางคลินิก(การวิจัยในมนุษย์)	ระยะเวลาการจัดวัคซีน*
แนวทางการผลิตโดยใช้เอ็มอาร์เอ็นเอ (mRNA) /รหัสพันธุกรรม ส่งคำสั่งเพื่อสร้างโปรตีนสไปค์ให้เข้าสู่เซลล์ในร่างกายของเราได้ เพื่อกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันในร่างกาย	CVnCoV ของบริษัท เคียวแวก	✗	✗	ยังไม่มีผลการศึกษา (อยู่ในการศึกษาระยะที่สาม)	2 เข็ม ห่างกัน 4 สัปดาห์
	mRNA-1273 ของบริษัท โมเดอร์นา	✓	✓	มีประสิทธิภาพป้องกันการเจ็บป่วยได้ 94.1%	2 เข็ม ห่างกัน 28 วัน
	BNT162b2 ของบริษัท โคเมอร์เนท ไฟเซอร์/ไบโอเอนเทค	✓ ยังไม่มีการจัดหา	✓	มีประสิทธิภาพป้องกันการเจ็บป่วยได้ 95%	2 เข็ม ห่างกัน 21 วัน
แนวทางการผลิตโดยใช้เชื้อเป็น (Viral vector approach) การใช้ไวรัสเชื้อเป็นที่ไม่เป็นอันตราย เพื่อส่งพันธุกรรมมาสร้างโปรตีนสไปค์ให้เข้าสู่เซลล์ในร่างกายของเราได้ ทั้งนี้ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายจะถูกระตุ้นขึ้นมา	AZD1222 ของบริษัท แอสตราเซนeca/อ็อกซ์ฟอร์ด ในความร่วมมือกับสยามไบโอไซเอนซ์	✓ ใช้กับคนไทย และคนต่างชาติ	✓	มีประสิทธิภาพ 76% ในการป้องกันการเจ็บป่วยได้ และมีประสิทธิภาพ 100% ในการป้องกันการเจ็บป่วยที่ต้องนอนในโรงพยาบาลและการเสียชีวิต	2 เข็ม ห่างกัน 10-12 สัปดาห์ ปริมาณการใช้แตกต่างกันไปตามการศึกษาในแต่ละประเทศ
	Ad26.COV2.S ของบริษัท จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน	✓	✓	มีประสิทธิภาพ 61-72% ในการป้องกันการเจ็บป่วย และมีประสิทธิภาพ 100% ในการป้องกันการเจ็บป่วยที่ต้องนอนในโรงพยาบาลและการเสียชีวิต	1 เข็ม
	สปัตนิก วี/ แกมโควิดแวก ของบริษัท กามาเลียยา	ยื่นเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนแล้ว	✗	(ผลระหว่างการศึกษา) มีประสิทธิภาพ 91.6 % ในการป้องกันการเจ็บป่วย	2 เข็ม ห่างกัน 21 วัน
แนวทางการผลิตโดยใช้วัคซีนเชื้อตาย (Inactivated approach) ใช้ไวรัสโคโรนาเชื้อตายที่ไม่มีอันตราย เพื่อกระตุ้นการตอบสนองของภูมิคุ้มกันในร่างกาย	โคแวกซินของบริษัท ภารัต ไบโอเทค	ยื่นเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนแล้ว	✗	(ผลระหว่างการศึกษา) มีประสิทธิภาพ 78% ในการป้องกันการเจ็บป่วยเล็กน้อย ปานกลาง และรุนแรง และมีประสิทธิภาพ 100 % ในการป้องกันการเจ็บป่วยที่ต้องนอนในโรงพยาบาลและเสียชีวิต	2 เข็ม ห่างกัน 4 - 6 สัปดาห์
	BBIBP-CorV ของบริษัท ซิโนฟาร์ม - ปักกิ่ง	✓	✓	มีประสิทธิภาพ 78.1 % ในการป้องกันการเจ็บป่วย และ 78.7% ในการป้องกันการเจ็บป่วยที่ต้องนอนในโรงพยาบาล ใช้ในผู้ใหญ่กลุ่มอายุ 18-59 ปี	2 เข็ม ห่างกัน 21 - 28 วัน
	โคโรนาแวก ของบริษัท ซิโนแวก	✓ ใช้กับคนไทย และคนต่างชาติ	✓	มีประสิทธิภาพ 51-84 % ในการป้องกันการเจ็บป่วย 85-100% ในการป้องกันการเจ็บป่วยที่ต้องนอนในโรงพยาบาล	2 เข็ม ห่างกัน 14 หรือ 28 วัน

แนวปฏิบัติการดำเนินการของแต่ละประเทศอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับจำนวนการติดเชื้อ/ป่วย จำนวนวัคซีนที่มี และผลการศึกษาวิจัยวัคซีนที่เราเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

- คณะกรรมการอาหารและยาไทย (อย. ไทย), กระทรวงสาธารณสุข, 'สถานะวัคซีนโควิด-19 ของประเทศไทย อัปเดตข้อมูล ณ วันที่ 24 มิถุนายน 2564' [การนำข้อมูลมาเสนอในรูปแบบภาพที่เข้าใจง่าย - infographic], https://www.fda.moph.go.th/Pages/CV_Infographic.html, (accessed 29 June 2021). (เข้าดูเว็บไซต์วันที่ 29 มิถุนายน 2564)
- สมาคมพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อ (สพปร.), 'แนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาดปี 2564 ของประเทศไทย เดือนมิถุนายน 2564', กรมควบคุมโรค, 2564, https://www.thainapci.org/2021/wp-content/uploads/2021/06/แนวทางการให้วัคซีนโควิด19_ปรับปรุง_final01062564.pdf, (เข้าดูเว็บไซต์วันที่ 29 มิถุนายน 2564)

วัคซีนโควิด-19ใหม่แต่ละชนิด มีประสิทธิภาพเพียงใด?

การบอกว่าวัคซีนไวรัสโควิด-19 แต่ละชนิดมีประสิทธิภาพเพียงใดเป็นเรื่องยากที่จะอธิบายให้ชัดเจน ด้วยเหตุผลหลายประการ:

- คนแต่ละคนมีการตอบสนองต่อวัคซีนโควิด-19 แตกต่างกันไป
- โดยทั่วไป วัคซีนต่างๆ ให้ประสิทธิภาพในกลุ่มคนอายุน้อยได้ดีกว่ากลุ่มคนที่อายุมาก
- โครงการวิจัยทางคลินิกของวัคซีนมีการทดสอบเพื่อวัดเรื่องต่างๆ แตกต่างกันไปออกไป โดยบางโครงการทำการทดสอบเฉพาะกลุ่มคนที่มีอาการป่วยด้วยโรคโควิด-19 ในขณะที่บางโครงการทำการทดสอบทุกคนไม่ว่าจะมีอาการหรือไม่
- โครงการวิจัยทางคลินิกบางโครงการรับผู้เข้าร่วมวิจัยหลากหลายกลุ่ม อาทิ ผู้ให้บริการทางด้านสาธารณสุขซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อโรคโควิด-19 มากกว่ากลุ่มอื่น
- ไวรัสโคโรนามีการกลายพันธุ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้วัคซีนบางกลุ่มมีประสิทธิภาพลดลงเมื่อเจอกับไวรัสสายพันธุ์ใหม่
- หลายประเทศทำโครงการวิจัยโดยมีสภาพเงื่อนไขแวดล้อมต่างกัน บางประเทศมีการระบาดของสายพันธุ์ที่แพร่กระจายได้เร็วมาก บางประเทศพบการระบาดในผู้ให้บริการทางด้านสาธารณสุขเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่บางประเทศพบการระบาดเฉพาะบางกลุ่มอายุเท่านั้น
- โครงการวิจัยไม่ได้ดำเนินการศึกษาแบบเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างวัคซีนต่างชนิดกัน
- วัคซีนบางชนิดอาจมีประสิทธิภาพดีกว่าในการใช้ป้องกันไม่ให้เกิดอาการป่วยรุนแรงและเสียชีวิตจากโรคโควิด-19 มากกว่าการป้องกันไม่ให้เกิดรับเชื้อ

วัคซีนโควิด-19 ส่วนใหญ่ต้องฉีด 2 เข็ม เนื่องจากวัคซีนต้องการเวลาในการกระตุ้นภูมิคุ้มกันให้ทำงาน โดยจะมีประสิทธิภาพเต็มที่หลังการฉีดเข็มที่ 2 แล้ว 2 สัปดาห์ วัคซีนจอห์นสันแอนด์จอห์นสัน ที่ใช้การฉีดเพียง 1 เข็ม จะให้ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นหลังจากฉีดผ่านไประยะเวลาหนึ่ง โดยหลังการฉีดผ่านไป 28 วัน จะมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับการฉีดผ่านไป 14 วัน ผู้ที่ได้รับการฉีดวัคซีนแล้วอาจจำเป็นต้องได้รับการฉีด “กระตุ้น” ทุกปี เพื่อป้องกันไวรัสกลายพันธุ์หรือเพื่อเป็นการกระตุ้นภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่อง

ผู้ที่สัมผัสกับเชื้อโควิด-19 สามารถมีอาการป่วยเกิดขึ้นได้ก่อนที่วัคซีนที่พวกเขาได้รับจะมีประสิทธิภาพเต็มที่ คนที่ได้รับวัคซีนครบแล้วก็ยังคงมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับเชื้อโควิด-19 แต่จะมีอาการเจ็บป่วยน้อยหรือรุนแรงน้อยกว่าคนที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีน ผู้ที่ได้รับการฉีดวัคซีนครบแล้วอาจจะมีโอกาสที่จะส่งผ่านเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้น้อยกว่าคนที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีน ทั้งนี้ยังต้องมีการวิจัยเพิ่มขึ้นเพื่อยืนยันข้อมูลนี้

เราควรรอวัคซีนที่ดีที่สุดหรือไม่?

วัคซีนโควิด-19 ที่มีอยู่ในขณะนี้มีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นแทนที่จะรอวัคซีนที่ดีกว่านี้ สิ่งสำคัญที่สุดที่เราสามารถทำได้คือการสร้างความมั่นใจว่าทุกคนจะเข้าถึงวัคซีนต่างๆ ที่มีอยู่ เพราะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนายังคงเพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก ไวรัสกลายพันธุ์มีการติดต่อได้ง่าย รวมทั้งบางสายพันธุ์ทำให้คนป่วยรุนแรงขึ้นและเพิ่มความจำเป็นในการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมากขึ้น บางสายพันธุ์สามารถซ่อนจากระบบภูมิคุ้มกันได้ เราจำเป็นต้องหยุดยั้งการแพร่ระบาดของไวรัส และหนทางที่ดีที่สุดคือ การฉีดวัคซีนให้กับคนจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้และในเวลารวดเร็วที่สุด

ไวรัสโคโรนามีการกลายพันธุ์อยู่เรื่อยๆ หมายความว่าเราอาจต้องฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปี หรือที่เรียกว่าวัคซีนกระตุ้น เพื่อป้องกันจากไวรัสโคโรนากลายพันธุ์

ไวรัสชนิดต่างๆ และการกลายพันธุ์

หลังจากไวรัสเข้าสู่ร่างกายของคนๆ หนึ่งแล้ว ไวรัสจะเพิ่มจำนวนตัวมันเองจากจำนวนหลายล้านตัวเพิ่มเป็นหลายพันล้านตัวในแต่ละวัน โดยบางตัวที่เพิ่มขึ้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ด้วย เรียกว่า การกลายพันธุ์ การกลายพันธุ์สามารถทำให้ไวรัสอ่อนฤทธิ์ลง หรือทำให้ไวรัสมีชีวิตอยู่รอดได้ยากกว่าเดิม หรือทำให้ติดต่อได้เร็วขึ้นและเสียชีวิตได้มากขึ้น

การมีคนติดเชื้อไวรัสจำนวนมากจะเพิ่มโอกาสให้ไวรัสกลายพันธุ์

ในระยะเวลาเพียง 18 เดือนซาร์สโควิทู (SARS-CoV-2) ที่เป็นสาเหตุของโรคโควิด-19 ได้แพร่กระจายไปยังคนจำนวนมากกว่า 200 ล้านคน จึงทำให้มีโอกาสสูงในการกลายพันธุ์

กลุ่มของไวรัสที่มีการกลายพันธุ์คล้ายกันจะถูกเรียกว่า ไวรัสสายพันธุ์ใหม่ (variant) ไวรัสกลายพันธุ์สายพันธุ์ใหม่แพร่กระจายอยู่ในหลายประเทศ ไวรัสสายพันธุ์กลายพันธุ์บางชนิดมีความสามารถหลบซ่อนจากระบบภูมิคุ้มกันได้ดี หมายความว่าคนที่เคยติดเชื้อสายพันธุ์เดิมไปแล้วยังสามารถได้รับการติดเชื้อซ้ำได้อีกจากสายพันธุ์ใหม่ และวัคซีนโควิด-19 ที่ใช้ป้องกันสายพันธุ์เดิมอาจมีประสิทธิผลลดลงเมื่อใช้กับไวรัสกลายพันธุ์สายพันธุ์ใหม่

นักวิทยาศาสตร์แบ่งสายพันธุ์กลายพันธุ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

ไวรัสกลายพันธุ์ที่ต้องติดตาม (VARIANTS UNDER MONITORING - VOM)

เป็นสายพันธุ์ที่นักวิทยาศาสตร์ให้การติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อดูว่าไวรัสสายพันธุ์นี้มีการติดต่อได้ง่ายขึ้น หรือเป็นสาเหตุให้เจ็บป่วยรุนแรง หรือมีความสามารถในการชอนจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายมนุษย์

ไวรัสกลายพันธุ์ที่ต้องให้ความสนใจ (VARIANTS OF INTEREST - VOI)

เป็นสายพันธุ์ที่อาจจะมีการติดต่อได้ง่ายขึ้น หรือเป็นสาเหตุให้เจ็บป่วยรุนแรง หรือมีความสามารถในการชอนจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายมนุษย์

ไวรัสกลายพันธุ์ที่น่าเป็นห่วง (VARIANTS OF CONCERN - VOC)

เป็นสายพันธุ์ที่รับรู้กันว่ามีอาการติดต่อได้ง่ายขึ้น หรือเป็นสาเหตุให้เจ็บป่วยรุนแรง หรือมีความสามารถในการชอนจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายมนุษย์

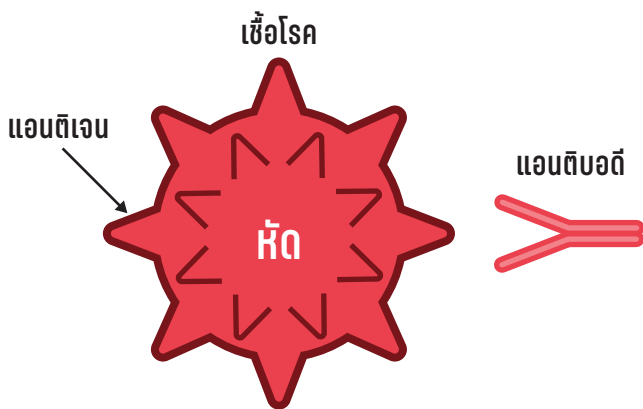
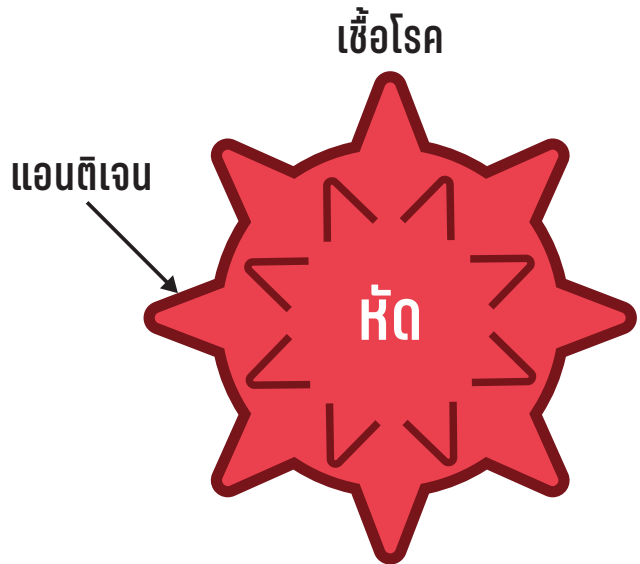
ในช่วงแรก เราตั้งชื่อไวรัสสายพันธุ์กลายพันธุ์ตามตัวเลขและชื่อของประเทศที่ค้นพบไวรัสเป็นประเทศแรก แต่วิธีการนี้นำไปสู่ความสับสน การตำหนิ และการตีตรา ปัจจุบันมีการเรียกชื่อไวรัสกลายพันธุ์เหล่านี้ตามตัวอักษรกรีก โดยมีไวรัสกลายพันธุ์บางสายพันธุ์ที่น่าเป็นห่วง โดยมีชื่อเรียกตามนี้

- แอลฟา (หรือที่เรียกว่า B.1.1.7); ติดต่อได้ง่าย และส่งผลให้มีอาการเจ็บป่วยรุนแรงมากขึ้น
- เบตา (หรือที่เรียกว่า B.1.351); ติดต่อได้ง่าย สามารถชอนจากระบบภูมิคุ้มกันได้ และส่งผลให้มีอาการเจ็บป่วยรุนแรงมากขึ้น
- แกมมา (หรือที่เรียกว่า P.1); ติดต่อได้ง่าย สามารถหลบหลีกระบบภูมิคุ้มกันได้ และส่งผลให้มีอาการเจ็บป่วยรุนแรงมากขึ้น
- เดลตา (หรือที่เรียกว่า B.1.617); ติดต่อได้ง่าย สามารถชอนจากระบบภูมิคุ้มกันได้

การทำงานของระบบภูมิคุ้มกันของเรา

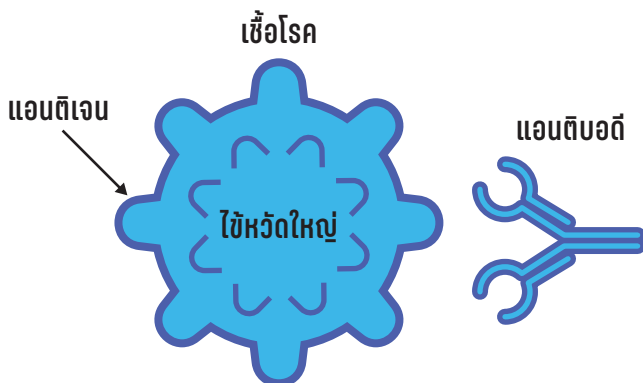
เมื่อมีไวรัส แบคทีเรีย หรือสิ่งรุกรานอื่นๆ ที่เรียกว่าเชื้อโรค (pathogens) เข้าสู่ร่างกาย ระบบภูมิคุ้มกันของเราจะตอบโต้ด้วยวิธีแตกต่างกันเพื่อหยุดเชื้อโรคที่จะทำให้เราเจ็บป่วย

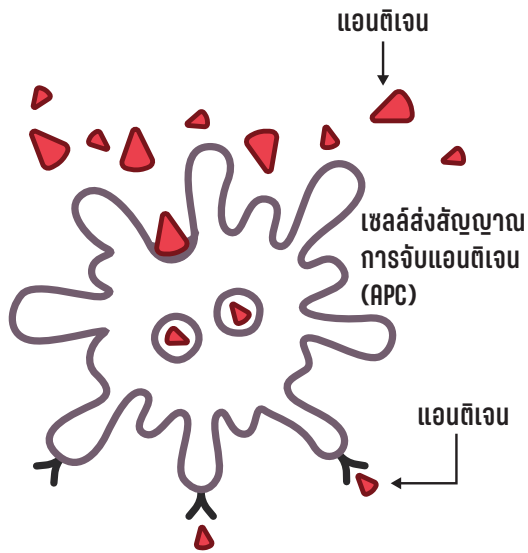
เชื้อโรคแต่ละชนิดมีแอนติเจน (สิ่งแปลกปลอมที่เข้าสู่ร่างกาย) ที่มีลักษณะเฉพาะตรงบริเวณส่วนนอกของมัน ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเราสามารถจดจำแอนติเจนนี้ได้ คล้ายกับที่เราสามารถจำใบหน้าของคนได้

ภูมิคุ้มกัน (ANTIBODIES)

ภูมิคุ้มกันเป็นโปรตีนรูปร่างตัววาย (Y-shaped proteins) ที่มีความหนืด ภูมิคุ้มกันแต่ละตัวถูกสร้างขึ้นมาเฉพาะเพื่อให้จดจำและสามารถเกาะยึดกับแอนติเจนนั้นๆ เช่นเดียวกับลูกกุญแจที่มีขนาดพอดีกับแม่กุญแจ

เซลล์เอพีซี* (ANTIGEN-PRESENTING CELLS หรือ APC)

*เซลล์เอพีซีทำหน้าที่ส่งสัญญาณการจับแอนติเจนไปให้เม็ดเลือดขาวรับรู้

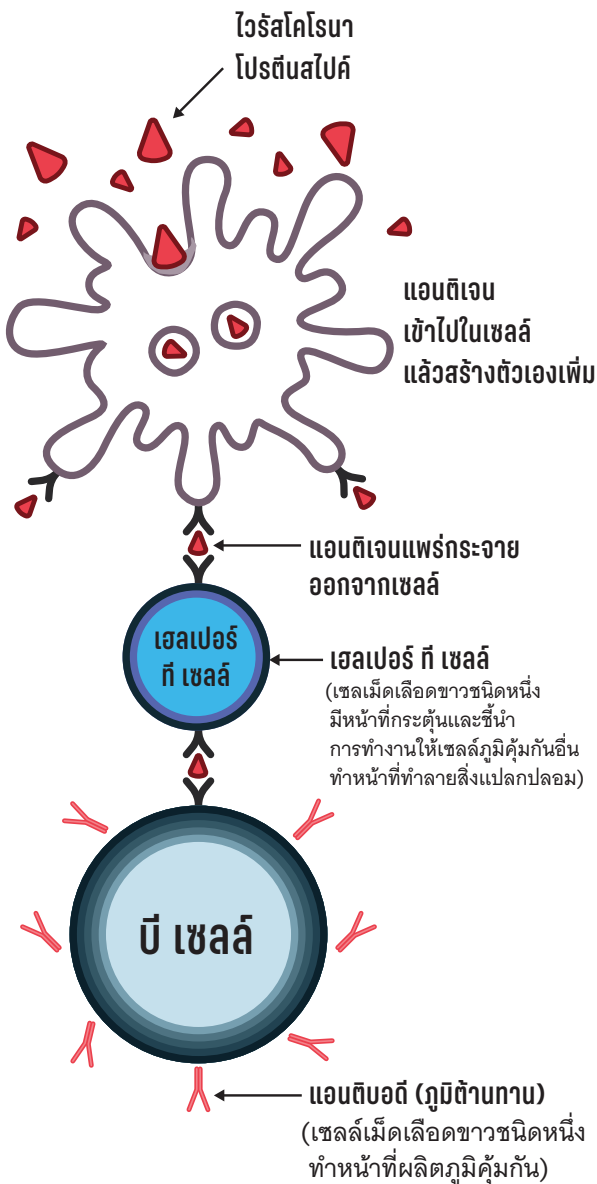
เซลล์ภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะลาดตระเวนไปตามกระแสเลือดเพื่อตรวจจับแอนติเจน เมื่อพบแล้ว เซลล์ภูมิคุ้มกันก็จะเข้าไปดึงแอนติเจนออกมาและตัดออกเป็นชิ้นๆ จากนั้นเซลล์เอพีซีจะแสดงชิ้นแอนติเจนให้กับเซลล์ในระบบภูมิคุ้มกันอื่นๆ ได้รู้

ที เซลล์* (T CELLS)

*ที เซลล์เป็นเซลล์เม็ดเลือดขาวหรือเซลล์ภูมิคุ้มกันชนิดหนึ่งซึ่งมีหน้าที่หลักในการหาและกำจัดเซลล์ที่ติดเชื้อหรือเชื้อโรคต่างๆ

ที เซลล์ เป็นอีกส่วนหนึ่งของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายมนุษย์ ที เซลล์แต่ละตัวจดจำแอนติเจนแบบเจาะจงเพียงตัวเดียว เมื่อเซลล์เอพีซีส่งสัญญาณแจ้งการจับแอนติเจนตัวนั้นๆ ให้กับที เซลล์ ก็จะเป็นการปลุกที เซลล์ขึ้น เรียกว่าเป็นการกระตุ้น

ที เซลล์มีแตกต่างกันไปหลายชนิด เช่นที เซลล์ผู้ช่วย (Helper T Cells - เซลล์เม็ดเลือดขาวชนิดหนึ่ง มีหน้าที่กระตุ้นและชี้นำการทำงานให้เซลล์ภูมิคุ้มกันอื่นทำหน้าที่ทำลายสิ่งแปลกปลอม), ที เซลล์นักฆ่า (Killer T Cells เป็นเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิดหนึ่ง มีหน้าที่กำจัดและทำลายสิ่งแปลกปลอม) และที เซลล์นักจำ (Memory T Cells เป็นเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิดหนึ่งที่รู้จักและจำแอนติเจนต้นกำเนิดที่เข้ามาทำอันตรายภายในร่างกาย) เมื่อที เซลล์เหล่านี้ปฏิบัติการ เฮลเปอร์ที เซลล์ จะประสานงานกับระบบภูมิคุ้มกัน เพื่อบอกเซลล์อื่นๆ ว่าให้ทำอะไร เฮลเปอร์ที เซลล์บอกบี เซลล์ให้สร้างภูมิคุ้มกันที่จำเพาะต่อแอนติเจนตัวนั้น และบอกคิลเลอร์ที เซลล์ให้ทำลายเซลล์ที่ติดเชื้อส่วนเมมโมรีที เซลล์ทำหน้าที่จดจำแอนติเจนนั้นๆ เป็นระยะเวลาต่อไปอีกหลายปี และเมื่อเซลล์แปลกปลอมเหล่านั้นเข้าสู่ร่างกายอีกครั้ง ก็จะตอบสนองโดยทำการแจ้งเตือนในทันที

ภูมิคุ้มกันปกป้องคนได้ตลอดไปหรือไม่

ภูมิคุ้มกันคงอยู่ในร่างกายของเราได้นานหลายปี ทั้งยังช่วยป้องกันเราจากไวรัสหลายๆ ชนิด แต่บางครั้งภูมิคุ้มกันไม่สามารถกำจัดไวรัสในร่างกายให้หมดไปได้ เช่น ไวรัสเอชไอวี อีกทั้งไวรัสยังสามารถกลายพันธุ์จนภูมิคุ้มกันไม่สามารถจดจำไวรัสเหล่านั้นได้ และส่งผลให้ภูมิคุ้มกันไม่สามารถต่อสู้กับไวรัสได้

ภูมิคุ้มกันอยู่ได้นานแค่ไหน

ภูมิคุ้มกันขึ้นอยู่กับบุคคลและความเจ็บป่วย บางคนอาจมีภูมิคุ้มกันน้อยซึ่งมีสาเหตุที่แตกต่างกันไป เช่น เมื่อเราอายุมากขึ้นระบบภูมิคุ้มกันก็อ่อนแอลง หรือการติดเชื้อเอชไอวีและโรคอื่นๆ ก็สามารถทำให้ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอลงได้ หรือการติดเชื้อเอชไอวีและโรคอื่นๆ ก็สามารถทำให้ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอลงได้ นอกจากนี้ยังมียาอีกหลายประเภทที่ใช้เพื่อกดระบบภูมิคุ้มกัน

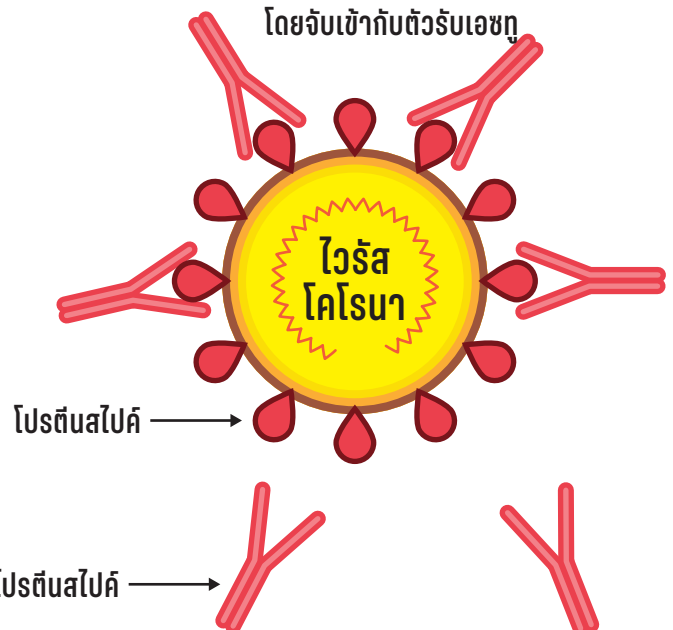
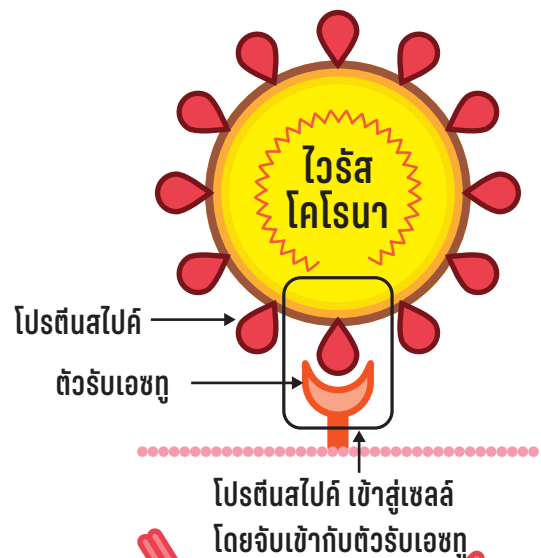
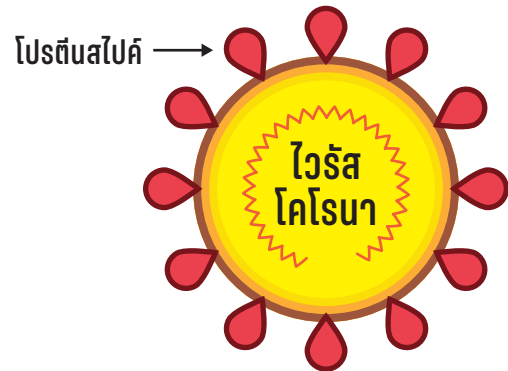
ภูมิคุ้มกันสำหรับโรคบางชนิด เช่น โรคหัด สามารถอยู่ในร่างกายได้นานหลายสิบปี ในขณะที่ภูมิคุ้มกันของโรคบางโรคอยู่ได้เพียงไม่กี่เดือน เนื่องจากโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ นักวิจัยยังคงต้องศึกษาระยะเวลาที่ภูมิคุ้มกันจะคงอยู่ในร่างกาย และศึกษาว่าวัคซีนชนิดใหม่เหล่านี้จะปกป้องคนจากโรคโควิด-19 ได้นานแค่ไหน

โปรตีนสไปค์ (Spike Protein) เป้าหมายของวัคซีนโควิด-19

วัคซีนทุกชนิดจำเป็นต้องมีเป้าหมายการโจมตีที่ดี เป้าหมายควรเป็นส่วนหนึ่งของไวรัสที่มีความเสถียร ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากหรือบ่อยครั้ง ซึ่งวัคซีนโควิด-19 ทั้งหมดมีเป้าหมายเดียวกันคือ โปรตีนสไปค์ ซึ่งติดอยู่กับผิวส่วนนอกของไวรัสโคโรนา

ไวรัสโคโรนาใช้โปรตีนสไปค์ของมันในการเข้าสู่เซลล์ในร่างกายของเรา โปรตีนสไปค์จับเข้ากับโปรตีนเอช (h proteins) บนผิวส่วนนอกของเซลล์ที่พบได้ทั่วไปในร่างกายของเรา เรียกว่าตัวรับเอชทู (ACE-2 receptors) โปรตีนสไปค์จับเข้ากับตัวรับเอชทู คล้ายกับลูกกุญแจเสียบเข้าไปในตัวล็อค

วัคซีนโควิด-19 สอนให้ระบบภูมิคุ้มกันของเราจดจำและตอบสนองต่อโปรตีนสไปค์ และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อหยุดยั้งไม่ให้โปรตีนสไปค์เข้าไปในเซลล์ในร่างกายของเรา ซึ่งจะทำให้เราเจ็บป่วย

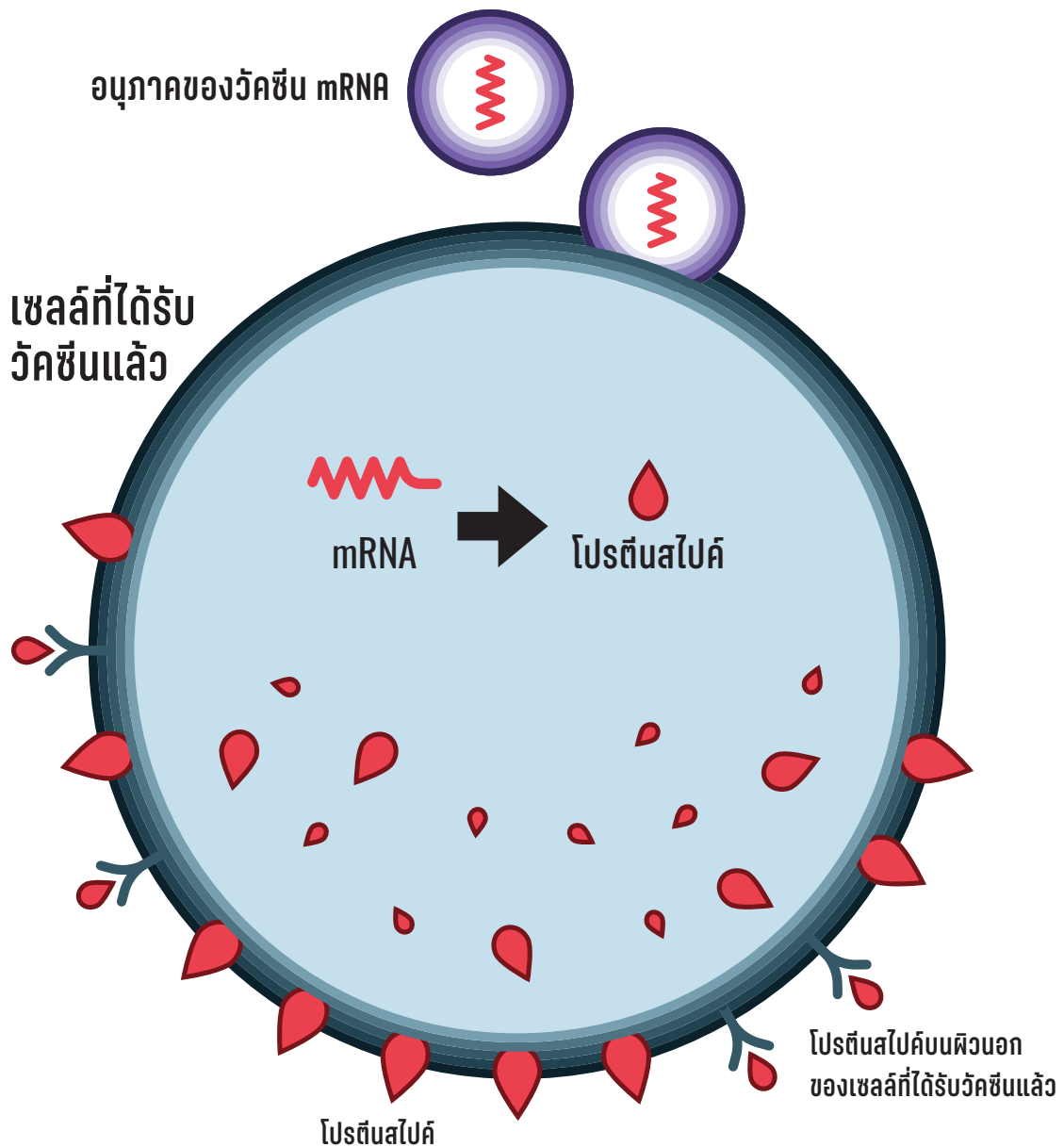

วัคซีนโควิด-19 ใช้แนวทางการผลิตอะไรบ้าง

วัคซีนโควิด-19 สามารถปกป้องเราจากการเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด-19 โดยวัคซีนเหล่านี้ใช้แนวทางที่แตกต่างกันในการกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเรา ดังต่อไปนี้

- การส่งคำสั่งไปยังเซลล์ของเราเพื่อให้สร้างโปรตีนสไปค์โดยตรง เรียกว่าเป็น แนวทางใช้สารพันธุกรรม (เพราะไม่มีการใช้ไวรัสใส่เข้าไปในวัคซีน mRNA เหล่านี้ วัคซีนจึงไม่สามารถทำให้เราเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด-19 ได้) ผลิตโดยโดยบริษัทเคียวเวค โมเดอร์นา และ ไฟเซอร์/ไบโอเอนเทค
- การใช้ไวรัสที่อ่อนฤทธิ์ (เรียกว่าเวคเตอร์) ที่ไม่สามารถทำให้เราเจ็บป่วย โดยไวรัสนี้ทำหน้าที่คล้ายการส่งจดหมายนำชิ้นส่วนของไวรัสโคโรนาไปสู่ระบบภูมิคุ้มกัน เรียกว่า วัคซีนไวรัสเชื้อเป็น ผลิตขึ้นโดยบริษัทแอสตราเซนเนกา/อ็อกซ์ฟอร์ด จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน และ กามาเลยา
- การใช้ไวรัสโคโรนาที่ถูกทำให้ตายด้วยความร้อน รังสี หรือสารเคมี ดังนั้นไวรัสไม่สามารถทำให้เราเจ็บป่วย เรียกว่า วัคซีนเชื้อตาย ผลิตขึ้นโดยบริษัท ภารัต ไบโอเทคซิโนฟาร์ม และซิโนแวค
- การนำชิ้นส่วนของไวรัสโคโรนามาใช้เพื่อให้ระบบภูมิคุ้มกันจดจำ ดังนั้นวัคซีนไม่สามารถทำให้เราเจ็บป่วยได้ เรียกว่า ซับยูนิตวัคซีน (subunit vaccine) (วัคซีนต่าง ๆ ที่ใช้แนวทางนี้อยู่ในระหว่างการพัฒนา และยังไม่ได้รับการอนุมัติให้มีการใช้)

แนวทางการผลิตโดยใช้สารพันธุกรรม วัคซีนเอ็มอาร์เอ็นเอ (mRNA) จากเคียวแวก โมเดอร์น่า และไฟเซอร์/ไบโอเอนเทค

เทคโนโลยี mRNA ได้รับการศึกษามานานหลายปี วัคซีนโควิด-19 เป็นวัคซีนแรกที่น่าเทคโนโลยีนี้มาใช้ วัคซีนกลุ่มนี้ใช้แนวทางในการนำคำสั่งการสร้างโปรตีนสไปค์ส่งตรงเข้าไปในเซลล์ของเรา

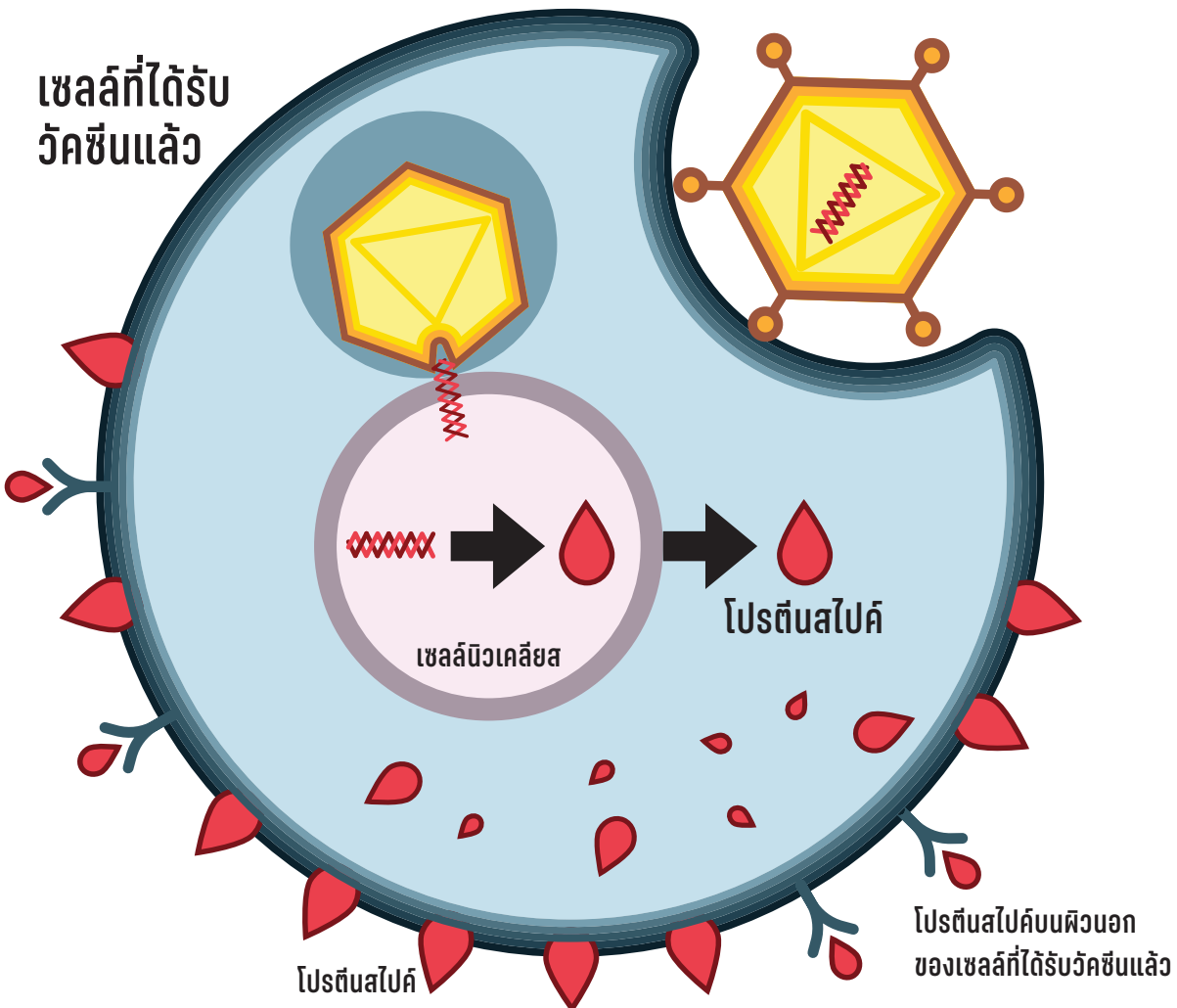
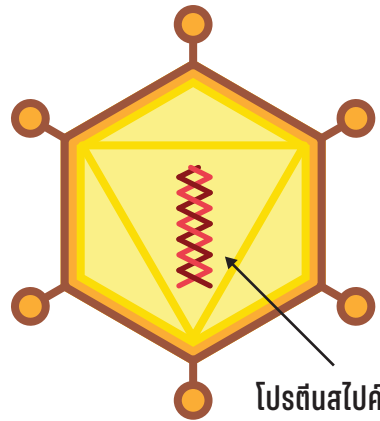
หนามแหลม (spikes) บางส่วนเหล่านี้ยื่นออกมาจากเซลล์ ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันสามารถมองเห็นและทำลายหนามแหลมเหล่านี้ได้ ในขณะที่หนามแหลมบางส่วนถูกตัดต่ออยู่ภายในเซลล์ ปลายของหนามแหลมจะหลุดไปอยู่ที่ส่วนนอกของเซลล์ซึ่งเป็นส่วนที่ระบบภูมิคุ้มกันสามารถมองเห็นและตอบสนองได้

แนวทางการผลิตโดยใช้ไวรัสเชื้อเป็น วัคซีนโควิด-19 จาก แอสตราเซนเนกา/อ็อกซ์ฟอร์ด จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน และกามาเลยา (สปูตนิค วี)

วัคซีนประเภทนี้ได้รับการวิจัยมาแล้วยาวนานหลายสิบปี แนวทางคือ การใช้อะดีโนไวรัสซึ่งเป็นไวรัสที่ก่อโรคหวัด ชนิดที่ไม่เป็นอันตรายมาทำวัคซีน อะดีโนไวรัสทำหน้าที่ นำส่งหน่วยพันธุกรรมที่สามารถสร้างโปรตีนสไปค์ให้ เข้าสู่เซลล์ในร่างกายของเราได้

เซลล์ในร่างกายของคนเราจะดึงอะดีโนไวรัสเข้าไป อะดีโนไวรัสจึงสามารถนำส่งหน่วยพันธุกรรมไปที่ศูนย์กลาง การควบคุมเซลล์ที่เรียกว่า นิวเคลียส เมื่อโปรตีนสไปค์ หลุดออกมานอกเซลล์ โปรตีนสไปค์จะไปกระตุ้นภูมิคุ้มกัน ให้ทำงาน

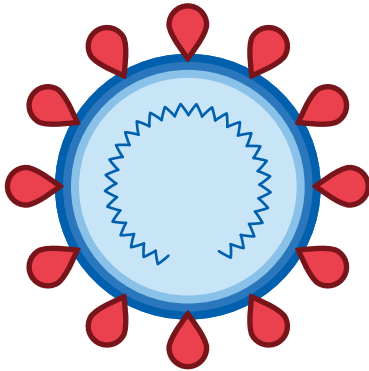
อะดีโนไวรัสทำหน้าที่นำส่งหน่วยพันธุกรรม ที่สามารถสร้างโปรตีนสไปค์ได้

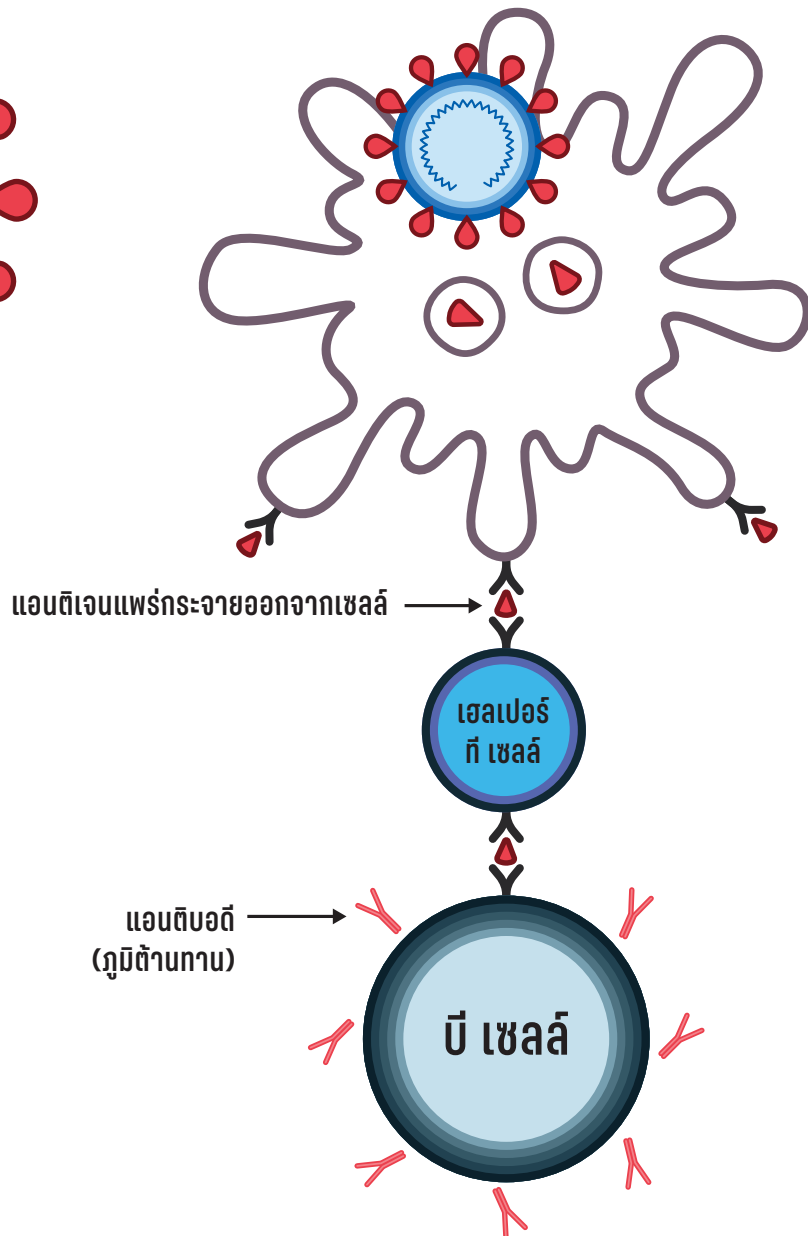
แนวทางการผลิตโดยใช้เชื้อตาย วัคซีนโควิด-19 จากการ์ตไบโอเทค ซิโนฟาร์ม และ ซิโนแวค

วัคซีนกลุ่มนี้ใช้เทคโนโลยีที่ใช้มานานกว่า 100 ปี เป็นการใส่เชื้อไวรัสโคโรนาที่ไม่เป็นอันตราย เพราะถูกความร้อน รังสี หรือสารเคมีทำให้เชื้อตาย ดังนั้นไวรัสจึงไม่สามารถทำให้เราเจ็บป่วย บางครั้งมีการผสมเข้ากับสารกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกัน (เรียกว่า แอดจูแวน) เมื่อฉีดวัคซีนเข้าไปในร่างกาย เซลล์ส่งสัญญาณการจับแอนติเจนในระบบภูมิคุ้มกันของเราจะจับ กลืน จิกเป็นชิ้น และปล่อยออกมาเป็นไวรัสโคโรนาที่ไม่เป็นอันตรายและกระตุ้นให้เกิดภูมิคุ้มกัน

เชื้อไวรัสโคโรนาที่ตายแล้วจากวัคซีน

เซลล์ส่งสัญญาณการจับแอนติเจน

การวางแผนเพื่อรับวัคซีนโควิด-19

การฉีดวัคซีนนั้นมีความปลอดภัย แม้ว่า คุณจะเคยป่วยด้วยโรคโควิด-19 แล้วก็ตาม การได้รับวัคซีนถือเป็นข้อแนะนำสำหรับคนที่หายป่วยจากโรคโควิด-19 แล้ว เพราะว่าเราไม่รู้ว่าภูมิคุ้มกันในร่างกายจะอยู่นานเท่าไร

ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง หรือผู้ป่วยมะเร็ง ก็สามารถรับวัคซีนได้ แต่หากรู้สึกไม่สบายหรือเจ็บป่วย ให้รอจนกระทั่งหายป่วยก่อนจึงเข้ารับการฉีดวัคซีน อย่าเพิ่งเข้ารับการฉีดวัคซีนหาเป็นไข้และมีอุณหภูมิสูงกว่า 38.5 องศาเซลเซียส

วัคซีนมีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ ให้นมลูก หรืออยู่ในช่วงมีประจำเดือน (ดูข้อมูลเพิ่มเติม หน้า 23 หัวข้อวัคซีนโควิด-19 ระหว่างการตั้งครรภ์และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่)

เมื่อไปรับวัคซีน อย่าใส่เสื้อผ้าหรือสิ่งของที่รัดแน่นบนแขน

สำหรับวัคซีนชนิด 2 เข็ม อาจมีอาการข้างเคียงมากขึ้นหลังการฉีดวัคซีนเข็มแรกหรือเข็มที่สอง แต่การได้รับการฉีดครบ 2 เข็มเป็นเรื่องสำคัญ หากฉีดวัคซีนเพียงเข็มเดียว จะไม่ได้รับการป้องกันอย่างเต็มที่

หลังจากได้รับวัคซีนแล้ว ควรดื่มของเหลวในปริมาณมากๆ พักผ่อน และรับประทานยาลดไข้ พาราเซตามอลได้ตามความจำเป็น หากปวดแขนหลังได้รับวัคซีน ให้ใช้ผ้าชุบน้ำเย็นประคบบริเวณที่ปวด ถ้าเป็นไปได้ก็ให้ลาหยุดพักงานเป็นเวลา 1 หรือ 2 วัน

อาการข้างเคียงของวัคซีน

อาการข้างเคียง

วัคซีนทำให้เกิดอาการข้างเคียงหลายประการ ซึ่งมีสาเหตุมาจากระบบภูมิคุ้มกันที่เริ่มทำปฏิกิริยากับวัคซีน อาการเหล่านี้ทำให้คนสับสนและคิดว่าวัคซีนทำให้ไม่สบาย แต่จริงๆ แล้วการเกิดอาการข้างเคียงเหล่านี้หมายความว่าวัคซีนกำลังทำงาน (วัคซีนยังทำงานในคนที่ไม่มีอาการข้างเคียงด้วยเช่นกัน) อาการข้างเคียงเหล่านี้ประกอบด้วย

- มีไข้
- ปวดหรือบวมใกล้บริเวณที่ฉีด
- หนาวสั่น
- ปวดกล้ามเนื้อและข้อต่อ
- รู้สึกเหนื่อยหรืออ่อนเพลีย
- คลื่นไส้หรืออาเจียน

โดยทั่วไป อาการข้างเคียงเหล่านี้ไม่รุนแรง แต่อาจรู้สึกเหนื่อยหรือไม่สบายในวันหรือสองวันแรกหลังได้รับการฉีดวัคซีน

อาการข้างเคียงรุนแรง

อาการข้างเคียงรุนแรงพบได้น้อยกว่ามากเมื่อเทียบกับอาการข้างเคียงทั่วไป บางคนมีปฏิกิริยาแพ้ต่อวัคซีนอย่างรุนแรง แต่สิ่งนี้เกิดขึ้นได้ยากมากและสามารถรักษาได้ หากเคยมีประวัติการแพ้วัคซีนรุนแรง หรือมีอาการแพ้เกิดขึ้นหลังได้รับการฉีดวัคซีน ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องแจ้งกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบ

วัคซีนโควิด-19 บางชนิด (แอสตราเซนเนกา และ จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน) สามารถก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นได้ยาก คือ **ภาวะลิ่มเลือดอุดตันร่วมกับภาวะเกล็ดเลือดต่ำ** ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิต แต่อาการนี้สามารถรักษาได้ จนถึงขณะนี้ภาวะลิ่มเลือดอุดตันร่วมกับภาวะเกล็ดเลือดต่ำพบว่าส่วนมากจะเกิดขึ้นกับผู้หญิงที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปี ทั้งนี้ทั้งนั้นหน่วยงานที่กำลังดูแลมีความเห็นร่วมกันว่า ประโยชน์ที่เกิดจากวัคซีนโควิด-19 มีมากกว่าความเสี่ยงของภาวะลิ่มเลือดอุดตันร่วมกับภาวะเกล็ดเลือดต่ำที่เกิดขึ้นได้ยากมากนี้

ผู้ที่มีอาการดังต่อไปนี้ภายหลังจากได้วัคซีนแอสตราเซเนกา หรือจอห์นสันแอนด์จอห์นสัน จำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษาทันที คือ

- หายใจลำบาก
- เจ็บหน้าอก
- ปวดท้องอย่างต่อเนื่อง
- ชาบวม
- ปวดศีรษะรุนแรงต่อเนื่อง
- ตาพร่ามัว
- มีจุดเลือดออกต่อเนื่อง
- ผิวหนังมีรอยช้ำผิดปกติ
- มีจุดกลมเล็กๆ เกิดขึ้นหลังฉีดวัคซีนไม่กี่วัน

คนกลุ่มเล็กๆ ในฮ่องกงและประเทศไทยมีอาการอัมพาตชั่วคราวบนใบหน้า (เรียกว่าโรคใบหน้าเบี้ยวครึ่งซีก หรือ Bell's Palsy) ภายหลังจากได้รับการฉีดวัคซีนซิโนแวค (มีรายงานการเกิดอาการแบบเดียวกันในกลุ่มผู้ที่ได้รับวัคซีนไฟเซอร์ด้วยเช่นกัน) นอกจากนี้ มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 6 คนในประเทศไทยมีอาการคล้ายโรคหลอดเลือดสมอง เชื่องซึม และอาการชา ภายหลังจากได้รับวัคซีนซิโนแวค โดยทุกคนหายเป็นปกติดีแล้ว สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งประเทศไทยได้อนุมัติการช่วยเหลือทางการเงินให้กับทุกคนที่มีอาการข้างเคียงรุนแรงจากการได้รับวัคซีนที่จัดหาโดยรัฐบาล โดยใช้เกณฑ์คล้ายคลึงกันตามมาตรา 41 ของพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2545³

3 Hfocus, สปสช. ย้ำ! เขียวยาแพ้วัคซีนโควิด ไม่พิสูจน์ถูกผิดว่าเกิดจากวัคซีนหรือไม่ ช่วยบรรเทาผลกระทบ <https://www.hfocus.org/content/2021/06/21812> (accessed on 14 June 2021).

วัคซีนจอห์นสันแอนด์จอห์นสันอาจเพิ่มความเสี่ยงให้เกิดกลุ่มอาการโรคทางระบบประสาทและกล้ามเนื้อที่เรียกว่า กลุ่มอาการกิลแลง-บาร์เร (Guillain-Barré syndrome) เมื่อระบบภูมิคุ้มกันทำลายเซลล์ประสาท วัคซีนอื่นก็สามารถทำให้เกิดกลุ่มอาการกิลแลง-บาร์เรได้เช่นเดียวกับวัคซีนโควิด-19 แต่ก็พบได้ยากมาก อาการแรกคืออ่อนแรง ซาตามแขนและขา มองเห็นภาพซ้อน เดิน พูด เคี้ยว กลืน หรือควบคุมกระเพาะปัสสาวะหรือลำไส้ได้ยากลำบาก อาการเหล่านี้อาจรุนแรงขึ้น กลายเป็นกล้ามเนื้ออ่อนแรงและอัมพาตได้ โดยอาจเกิดขึ้นหลังฉีดวัคซีนแล้วหลายสัปดาห์ ผู้ที่มีอาการรุนแรงอาจจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

โดยทั่วไปการรักษากลุ่มอาการกิลแลง-บาร์เรทำโดยการฉีดภูมิคุ้มกัน (antibodies) หรือการเปลี่ยนถ่ายพลาสมา (แยกเอาภูมิคุ้มกันที่ผิดปกติออกจากเลือดแล้วนำเลือดกลับคืนเข้าสู่ร่างกาย) ในบางกรณีที่เกิดขึ้นน้อยมาก กลุ่มอาการกิลแลง-บาร์เร อาจทำให้เส้นประสาทเสียหายถาวรหรือถึงแก่ชีวิตได้

แม้ปฏิกิริยาแพ้อย่างรุนแรงต่อวัคซีนไฟเซอร์หรือโมเดอร์นาจะเกิดขึ้นได้ยาก แต่ก็เกิดขึ้นได้ โดยทั่วไปเกิดขึ้นหลังได้รับการฉีดไป 15-30 นาที การแจ้งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบว่ามีการแพ้อย่างรุนแรงมาก่อน หรือหากเกิดอาการแพ้หลังจากได้รับวัคซีนจึงเป็นเรื่องสำคัญ อาการแพ้เหล่านี้สามารถรักษาได้

วัคซีนไฟเซอร์และโมเดอร์นาอาจเกี่ยวข้องกับภาวะอักเสบของกล้ามเนื้อหัวใจ (เรียกว่า กล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ) หรือเนื้อเยื่อบริเวณรอบหัวใจ (เรียกว่า เยื่อหุ้มหัวใจอักเสบ) โดยทั่วไปเกิดขึ้นในชายหนุ่มอายุ 16-30 ปี เกิดขึ้นภายใน 5 วันหลังได้รับการฉีดวัคซีนเข็มที่สอง อาการที่เกิดขึ้นคือ เจ็บหน้าอก หายใจติดขัด และใจสั่น โดยทั่วไป ภาวะกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ และเยื่อหุ้มหัวใจอักเสบเป็นอาการไม่รุนแรงและสามารถรักษาหายได้

วัคซีนโควิด-19 ก็ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

เมื่อผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีได้รับวัคซีน การกินยาต้านไวรัสอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญและปลอดภัย ยาต้านไวรัสไม่ได้มีฤทธิ์ต้านกันกับวัคซีนเหล่านี้ แต่ยาต้านไวรัสช่วยทำให้ระบบภูมิคุ้มกันเข้มแข็งและทำให้วัคซีนสามารถทำหน้าที่ได้

วัคซีนโควิด-19 จากบริษัทแอสตราเซเนกา/อ็อกซ์ฟอร์ด จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน โมเดอร์นา และไฟเซอร์/ไบโอเอนเทค เป็นวัคซีนที่มีการศึกษาวิจัยในกลุ่มผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี โครงการวิจัยเหล่านี้พบว่า วัคซีนมีประสิทธิภาพน้อยลงเมื่อใช้กับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี จึงมีความจำเป็นต้องทำโครงการวิจัยขนาดใหญ่กว่าเดิมเพื่อให้ทราบผลว่าวัคซีนมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และควรมีแนวทางต่อไปอย่างไร

ผู้ติดเชื้อเอชไอวีอาการหนักที่มีค่า CD4 ต่ำ และไม่ได้รับยาต้านไวรัส อาจจะต้องได้รับวัคซีนเข็มที่สามเพื่อกระตุ้นภูมิคุ้มกัน

วัคซีน	จำนวนผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีที่เข้าร่วมในโครงการวิจัย	ผล	ความคิดเห็น
โมเดอร์นา	176 คน	สถานะ การมีเอชไอวีไม่ได้มีผลแตกต่างในเรื่องอาการข้างเคียง และต่อเรื่องความปลอดภัย	จำเป็นต้องมีการการศึกษาขนาดใหญ่ขึ้นในกลุ่มผู้มีเอชไอวี
ไฟเซอร์	120 คน	สถานะ การมีเอชไอวีไม่ได้มีผลแตกต่างในเรื่องอาการข้างเคียง และต่อเรื่องความปลอดภัย	
แอสตราเซเนกา	157 คน ทั้งหมดได้รับยาต้านไวรัสและมีค่าเอชไอวีคงที่	สถานะ การมีเอชไอวีไม่ได้มีผลแตกต่างในเรื่องการตอบสนองของภูมิคุ้มกัน อาการข้างเคียง และต่อเรื่องความปลอดภัย (ทำการศึกษาในผู้มีเอชไอวีที่มีจำนวน CD4 อย่างน้อย 500 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร)	
จอห์นสัน แอนด์จอห์นสัน	1,128 คน ทั้งหมดได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสและมีค่าเอชไอวีคงที่	สถานะ การมีเอชไอวีไม่ได้มีผลแตกต่างในเรื่องอาการข้างเคียง และต่อเรื่องความปลอดภัย	
สปุตนิก วี	มีการวางแผนดำเนินโครงการวิจัยในผู้มีเอชไอวีช่วงครึ่งปีหลังของปี 2564		
ภารัต ไบโอเทค	ยังไม่มีข้อมูล		
ซิโนฟาร์ม	ยังไม่มีข้อมูล		
ซิโนแวค	ยังไม่มีข้อมูล		

วัคซีนโควิด-19 ระหว่างการตั้งครรภ์ และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

แม้ว่าโครงการวิจัยทางคลินิกเรื่องวัคซีนโควิด-19 ในกลุ่มผู้หญิงตั้งครรภ์จะยังดำเนินการวิจัยไม่เสร็จ แต่ก็ไม่มีประเด็นเรื่องความปลอดภัยใดๆ ที่ต้องกังวลเนื่องจากไม่มีหลักฐานที่บ่งชี้ว่าวัคซีนมีอันตรายหรือไม่ปลอดภัยต่อผู้หญิงที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่และต่อทารก ผู้เชี่ยวชาญจึงได้แนะนำให้ฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้หญิงตั้งครรภ์หรือผู้หญิงที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์มีแนวโน้มจะป่วยจากโรคโควิด-19 ด้วยอาการรุนแรงมากกว่าผู้หญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ การได้รับวัคซีนโควิด-19 ระหว่างการตั้งครรภ์สามารถช่วยปกป้องการเจ็บป่วยจากโควิด-19 ในผู้หญิงตั้งครรภ์และอาจปกป้องทารกที่ยังไม่คลอดออกมาด้วย

วัคซีนโควิด-19 ไม่ส่งผลใด ๆ ต่อภาวะเจริญพันธุ์และการตั้งครรภ์

วัคซีนโควิด-19 สำหรับเด็กและวัยรุ่น

โครงการวิจัยในเด็กและวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 18 ปียังคงดำเนินการอยู่ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564

วัคซีนซิโนฟาร์มและซิโนแวคได้รับการอนุมัติในประเทศจีนให้ใช้ได้กับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 ขวบขึ้นไป และวัคซีนไฟเซอร์ได้รับการอนุมัติจากสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาให้ใช้ได้กับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป สหภาพยุโรปได้อนุมัติการใช้วัคซีนโมเดอร์นาในเด็กอายุ 12 ปีขึ้นไป

วัคซีนโควิด-19 ผ่านพิธีการฮาลาล (อนุวัตตามบัญญัติศาสนาอิสลาม) หรือไม่

นักวิชาการชารีอะฮ์ (Sharia scholars) กล่าวว่า เนื่องจากการฉีดวัคซีนเป็นการช่วยปกป้องคนอื่น ๆ การฉีดวัคซีนจึงเป็นหน้าที่ส่วนบุคคล (fard kifaya) ที่เป็นพันธะสัญญาาร่วมกัน

วัคซีนแอสตราเซนเนกาและจอห์นสันแอนด์จอห์นสันไม่ได้มีการใช้ชิ้นส่วนของสัตว์ในการผลิต ซิโนแวคไม่ได้บอกว่าวัคซีนมีส่วนผสมอะไรอยู่บ้าง แต่สภาอิสลามแห่งชาติประเทศอินโดนีเซีย (the Indonesian Ulema Council) ได้กล่าวว่าวัคซีนของซิโนแวคนั้น “ศักดีสิทธิ์และผ่านมาตรฐานฮาลาล”

มีชาวเอเชียเข้าร่วมอยู่ในโครงการ วิจัยวัคซีนโควิด-19 ระยะที่สามหรือไม่

คนเอเชียได้เข้าร่วมน้อยมากในโครงการวิจัยทางคลินิกของวัคซีนโควิด-19 ทั้งที่ผลิตโดยบริษัทแอสตราเซนเนกา/อ็อกซ์ฟอร์ด จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน โมเดอร์นา และไฟเซอร์/ไบโอเอนเทค

วัคซีน	ประเทศ(ที่ทำการวิจัย)	จำนวนผู้เข้าร่วมฯ ทั้งหมด	%คนเอเชีย (ที่เข้าร่วมฯ ในประเทศนั้น)
โมเดอร์นา	สหรัฐอเมริกา	30,351 คน	รวมทั้งหมด: 4.6%
ไฟเซอร์	อาร์เจนตินา บราซิล ชิลี โคลอมเบีย เม็กซิโก เปรู แอฟริกาใต้ สหรัฐอเมริกา	37,606 คน	รวมทั้งหมด: 4.3%
แอสตราเซนเนกา	บราซิล สหราชอาณาจักร	11,636 คน	ประเทศบราซิล : 2.6% สหราชอาณาจักร: 4-5%
จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน	บราซิล สหรัฐอเมริกา แอฟริกาใต้	44,325 คน	รวมทั้งหมด: 3.5%
ซิโนฟาร์ม		ยังไม่มีข้อมูล	
ซิโนแวค		ยังไม่มีข้อมูล	

ประเทศไทยกำลังพัฒนาวัคซีนโควิด-19 เอง หรือไม่

องค์การเภสัชกรรม ประเทศไทย กำลังดำเนินการวิจัยทางคลินิกระยะที่ 1 ของวัคซีนโควิด-19 เชื้อตาย โดยร่วมมือกับคณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล และได้รับการสนับสนุนจากองค์กร Program for Appropriate Technology in Health (PATH) ที่ตั้งอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำลังพัฒนาวัคซีนโควิด-19 ที่ใช้เทคโนโลยี mRNA และได้เริ่มดำเนินการศึกษาวิจัยการทดลองใช้วัคซีนทดลองในมนุษย์ไปแล้วเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2564 ที่ผ่านมา

โรคโควิด-19 คืออะไร

โรคโควิด-19 เป็นโรคประเภทหนึ่ง มีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ที่เรียกว่า ซาร์สโควิทู ไวรัสโคโรนามีหลากหลายชนิดและสายพันธุ์มาก ไวรัสเหล่านี้สามารถทำให้เกิดอาการเป็นหวัดหรือความเจ็บป่วยอื่นที่รุนแรงกว่า (เช่น โรคซาร์ส และ โรคเมอร์ส)

โรคโควิด-19 เกิดขึ้นจากฝีมือของมนุษย์หรือไม่

ไวรัสชนิดต่างๆ รวมทั้งไวรัสโคโรนา (โรคซาร์ส และ โรคเมอร์ส) เกิดการติดข้ามจากสัตว์มาสู่มนุษย์ นักวิจัยไม่แน่ใจว่าไวรัสซาร์สโควิทู มาจากสัตว์ชนิดใด แต่พวกเขาพบไวรัสชนิดนี้ในค้างคาวที่มีความคล้ายคลึงกับไวรัสที่พบในมนุษย์ ซึ่งพวกเขาคิดว่ามีแนวโน้มเป็นต้นกำเนิดของไวรัสชนิดนี้มากที่สุด

โรคโควิด-19 แพร่กระจายเชื้ออย่างไร

ไวรัสโคโรนาแพร่กระจายผ่านอนุภาคขนาดเล็กเกินกว่าจะมองเห็นด้วยตาเปล่า เมื่อผู้ป่วยโรคโควิด-19 หายใจออกในช่วงที่พูด ร้องเพลง จาม หรือ ไอ อนุภาคเล็กๆ เหล่านี้ก็จะกระจายออกมาลอยอยู่ในอากาศ และเมื่อผู้อื่นหายใจเอาอนุภาคนี้เข้าไป หรืออนุภาคนี้ลอยไปเกาะที่ตา จมูก หรือ ปากของผู้อื่น พวกเขาจะได้รับเชื้อเข้าไป

มีความเป็นไปได้ที่น้อยที่จะเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด-19 ผ่านทางการใช้มือสัมผัสเปลือกตา จมูก หรือ ปาก หลังจากสัมผัสกับสิ่งของที่มีอนุภาคของไวรัสที่ติดอยู่

โรคโควิด - 19 สามารถป้องกันได้อย่างไร

คนจำนวนมากติดเชื้อโควิด-19 โดยไม่แสดงอาการ แต่พวกเขาสามารถแพร่กระจายไวรัสได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การสันนิษฐานว่าทุกคนติดเชื้อโควิด-19 จึงเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ใช่เฉพาะผู้ที่มีอาการป่วยเท่านั้น

การที่จะสามารถทำตามมาตรการป้องกันโรคโควิด-19 ได้ตลอดเวลาเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก แต่สามารถปกป้องตนเองและผู้อื่นได้โดย

เว้นระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร จากผู้อื่น ซึ่งเรียกว่า “การเว้นระยะห่างทางร่างกาย”	ล้างมือของบ่อยๆ โดยใช้เวลาล้างมืออย่างน้อย 20 วินาทีต่อครั้ง ใช้สบู่และน้ำ หรือเจลล้างมือที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์อย่างน้อย 70%
การสวมหน้ากากคลุมจมูกและปากของตนเอง ในสถานที่ที่มีการแพร่กระจายของไวรัสหลายพันธุ์ มีข้อแนะนำให้สวมหน้ากาก 2 ชั้น โดยใช้หน้ากากผ้าสวมทับหน้ากากอนามัยทางการแพทย์ หรือสวมหน้ากากแบบ N95 หรือ FF2 (หากหาได้)	หลีกเลี่ยงการไปคลินิกหรือโรงพยาบาล โดยไม่จำเป็น
หลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีคนจำนวนมาก โดยเฉพาะในอาคารปิด	ไปรับการตรวจหาเชื้อหากมีไข้ รู้สึกไม่สบาย หรืออยู่ใกล้กับผู้ติดเชื้อโควิด-19
เปิดหน้าต่างเมื่ออยู่ข้างในอาคารหรือในห้อง เพื่อให้มีอากาศบริสุทธิ์ถ่ายเท	โทรศัพท์หรือไปโรงพยาบาลหรือคลินิก (ที่ดำเนินการตรวจรักษาเป็นประจำ) หากท่านมีอาการหายใจติดขัด
จำกัดจำนวนคนที่พบปะ และควรรพบปะคน ในสถานที่เปิดโล่ง	หากติดเชื้อโควิด-19 ให้อยู่บ้านและอยู่ห่างจากคนอื่น จนกระทั่งหาย
	เข้ารับวัคซีนเมื่อเป็นไปได้

เพื่อป้องกันตัวเอง แสงอาทิตย์ ลม และการอยู่ในที่โล่ง “เป็นเพื่อนของท่าน” ตัวอย่างเช่น การนั่งกินอาหารในร้านอาหารยังคงมีความเสี่ยงอยู่ แต่หากนั่งกินอาหารที่ตั้งโต๊ะไว้ข้างนอกก็มีความปลอดภัยมากกว่าในอาคารซึ่งอากาศหมุนเวียนถ่ายเทได้ไม่ดีเท่า

การตรวจหาเชื้อโควิด-19

การตรวจหาเชื้อโควิด-19 มีวิธีการตรวจแตกต่างกันหลายวิธี อาทิ การตรวจหาไวรัส การตรวจหาโปรตีนของไวรัส หรือการตรวจหาภูมิคุ้มกัน

การตรวจหาภูมิคุ้มกัน ทำโดยใช้ตัวอย่างเลือด จะบอกได้ในกรณีที่ท่านเคยป่วยด้วยโรคโควิด-19 มาก่อน

การตรวจหาเชื้อไวรัสจะบอกได้ในกรณีที่ท่านมีเชื้อโควิด-19 ในช่วงที่ทำการตรวจ การตรวจหาเชื้อไวรัสซาร์สโควิทู ทำได้แตกต่างกัน 2 ประเภท คือ การตรวจหาแอนติเจน และการตรวจหาปริมาณไวรัส การตรวจทั้ง 2 ประเภทใช้วิธีการเก็บตัวอย่างด้วยการใช้ก้านไม้พันสำลี (swab) แยกเข้าไปในโพรงจมูกหรือลำคอเพื่อเก็บสิ่งส่งตรวจ

การตรวจหาแอนติเจน คือการตรวจหาโปรตีนที่เป็นชิ้นส่วนของไวรัสโคโรนา สามารถทราบผลได้ในเวลาน้อยกว่า 30 นาที และการตรวจหาแอนติเจนไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์พิเศษหรือการอบรมอย่างเข้มข้น การตรวจหาแอนติเจนเป็นการตรวจประเภทที่ดีที่สุดสำหรับคนที่อยู่ในช่วงระยะแพร่เชื้อ คือเมื่อมีปริมาณไวรัสสูงที่สุด แต่ในช่วงการติดเชื้อระยะแรก ในขณะที่ยังมีปริมาณไวรัสต่ำ การตรวจหาแอนติเจนอาจไม่สามารถตรวจเจอไวรัสได้

การตรวจหาแอนติเจนสามารถให้ผลการตรวจเป็นลบปลอมได้ราว 20 % และการตรวจหาแอนติเจน อาจจะทำให้ผลบวกปลอมด้วยเช่นกัน เรื่องนี้อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากบางคนมีไวรัสชนิดอื่น หรือมีการเก็บตัวอย่างไม่ถูกวิธี แต่ผลบวกปลอมมีแนวโน้มเกิดขึ้นได้น้อยกว่าผลลบปลอม คนที่มีอาการป่วยด้วยโรคโควิด-19 ที่มีผลการตรวจแอนติเจนเป็นลบ ควรได้รับการตรวจหาปริมาณไวรัส เพื่อยืนยันว่าพวกเขาไม่ได้มีเชื้อโควิด-19

การตรวจหาปริมาณไวรัสเป็นการตรวจหาปริมาณสารพันธุกรรมของไวรัสโคโรนา

เราสามารถรู้ผลการตรวจได้ภายในไม่กี่ชั่วโมง แต่ห้องตรวจปฏิบัติการส่วนใหญ่จะยุ่งมาก ทำให้ผลการตรวจถูกเลื่อนออกไปเป็นหลายวันและหลายสัปดาห์ การตรวจหาปริมาณไวรัสสามารถตรวจพบไวรัสโคโรนาในตัวอย่างจากคนที่มีปริมาณไวรัสน้อยจนถึงคนที่ยังไม่แสดงอาการ การตรวจเหล่านี้ยังอาจพบชิ้นส่วนของไวรัสในคนที่หายแล้วและไม่สามารถแพร่เชื้ออีกต่อไป

การตรวจหาเชื้อโควิด-19 ในประเทศไทย

ในประเทศไทยนั้น การตรวจหาเชื้อโควิด-19 ทำได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ในกลุ่มที่เข้าเกณฑ์^{4, 5}

- คนที่มีไข้สูง (37.5 องศาเซลเซียส) น้ำมูกไหล ไอ หรือหายใจหอบ
- คนที่อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยง อาทิ ต้องสัมผัสกับผู้ป่วยโรคโควิด-19 หรือต้องอยู่ในพื้นที่ที่มีคนจำนวนมากหรือมีชุมชนอยู่หนาแน่น (เช่น ห้างสรรพสินค้า ตลาด คลับ บาร์ สถานบริการสุขภาพ หรือการเดินทางโดยรถโดยสารสาธารณะ)
- คนที่พักอยู่อาศัยหรือเดินทางไปหรือมาจากประเทศที่มีรายงานการป่วยด้วยโรคโควิด-19 ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา
- คนที่มีภาวะปอดอักเสบ
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สงสัยว่าจะป่วยด้วยโรคโควิด-19 และคนที่ทำงานอยู่ในสถานหรือพื้นที่กักกันควบคุมโรค

4 กระทรวงสาธารณสุข (ก.สธ.), 'เกณฑ์การตรวจโควิด - 19 ฟรี' [การนำข้อมูลมาเสนอในรูปแบบภาพที่เข้าใจง่าย - infographic], <https://www.moph.go.th/index.php/news/read/1707> (สืบค้นข้อมูลวันที่ 29 มิถุนายน 2564)

5 Hfocus, เปิดข้อมูลกลุ่มเสี่ยงไหน ตรวจโควิด19 ฟรี! ได้ทั้ง รพ.รัฐและเอกชนทุกแห่ง [เว็บไซต์], <https://www.hfocus.org/content/2021/04/21366> (สืบค้นข้อมูลวันที่ 29 มิถุนายน 2564)

จะเกิดอะไรขึ้นเมื่อติดเชื้อโควิด-19

โรคโควิด-19 เป็นโรคที่คาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ โดยโรคนี้สามารถส่งผลกระทบต่อทุกระบบในร่างกายของเรา และมีผลแตกต่างกันไปในแต่ละคน

เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยด้วยโรคโควิด-19 ไม่แสดงอาการใดๆ โดยผู้ป่วยจำนวนมากมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยและสามารถหายได้เอง

สำหรับผู้ที่มีอาการ จะเริ่มมีอาการตั้งแต่ 2-14 วันหลังจากได้รับเชื้อโควิด-19 อาการต่างๆ ประกอบด้วย

- มีไข้
- หนาวสั่น
- ไอแห้งๆ
- หายใจสั้นหรือหายใจลำบาก
- สูญเสียความอยากอาหาร
- เหนื่อยล้า
- ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อหรือร่างกาย
- ปวดศีรษะ
- ไม่สามารถรับรู้รสหรือกลิ่น
- เจ็บคอ
- คัดจมูกหรือน้ำมูกไหล
- คลื่นไส้หรืออาเจียน
- ท้องเสีย
- เยื่อบุตาอักเสบ (อาการตาแดง คัน มีขี้ตา เยอะเมื่อตื่นนอน)
- มีผื่นขึ้นที่ผิวหนัง
- นิ้วมือหรือนิ้วเท้าเป็นสีแดงหรือสีแดงเข้มหรือม่วง

คนส่วนหนึ่งอาจมีอาการป่วยเป็นเวลาหลายเดือน ด้วยอาการที่เรียกว่า “ลองโควิด” (long COVID หรือผลกระทบระยะยาวที่เกิดขึ้นหลังจากรักษาหายจากโควิด-19) โดยมีความเสียหายในส่วนของปอด หัวใจ ไต หรือสมองอย่างถาวร ร่วมกับการเสียต่อมรับรสและรับกลิ่น เนื่องจากโรคโควิด-19 เป็น โรคอุบัติใหม่ นักวิจัยยังคงศึกษาเกี่ยวกับโรคนี้อยู่เพื่อหาผู้ที่มีแนวโน้มเจ็บป่วยระยะยาวว่ามีสาเหตุมาจากอะไร และจะรักษาอาการเจ็บป่วยระยะยาวนี้ได้อย่างไร

โรคโควิด-19 ยังเป็นสาเหตุทำให้เกิดภาวะความเจ็บป่วยรุนแรงและเสียชีวิต ผู้ที่มีความเสี่ยงสูงขึ้นในการเจ็บป่วยรุนแรงคือกลุ่มคนที่มีอายุมากกว่า 65 ปี และคนที่มีภาวะความเจ็บป่วยอื่นๆ รวมถึงโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง วัณโรค โรคอ้วน และภาวะระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ ผู้ที่อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีไม่ได้มีแนวโน้มว่ามีความเสี่ยงในการได้รับโควิด-19 มากกว่าคนอื่น แต่จะมีอาการป่วยรุนแรงมากกว่าเมื่อได้รับเชื้อโควิด-19 โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มี CD4 ต่ำ หรือไม่ได้รับการรักษาเอชไอวี

มีวิธีการรักษาโรคโควิด-19 หรือไม่

คนส่วนใหญ่จะหายจากโควิด-19 ได้เอง การป่วยเป็นไข้หวัดสามารถรักษาด้วยการกินยาพาราเซตามอล คนที่กินยารักษาหอบหืด ความดัน เบาหวาน เอชไอวี หรืออาการป่วยอื่นๆ ไม่ควรหยุดกินยาในช่วงที่ป่วยด้วยโรคโควิด-19

แนวทางการรักษาขึ้นอยู่กับประเทศที่ท่านอยู่ การรักษาผู้ที่ป่วยด้วยโรคโควิด-19 มีความแตกต่างกัน รวมถึงการให้ออกซิเจนและการจัดให้อนอนคว่า (ให้คนนอนคว่ำเพื่อช่วยให้เขาหายใจได้สะดวก) แนวทางการรักษาของประเทศไทยสามารถเข้าถึงได้ตามลิงค์นี้

https://covid19.dms.go.th/backend/Content/Content_File/Covid_Health/Attach/25640625085440AM_CPG_COVID_v.15_n%2020210625.pdf⁶

6 กรมการแพทย์, 'แนวทางเวชปฏิบัติ การวินิจฉัย ดูแลรักษา และป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ฉบับปรับปรุง วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2564 สำหรับแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข', 2564, https://covid19.dms.go.th/backend/Content/Content_File/Covid_Health/Attach/25640625085440AM_CPG_COVID_v.15_n%2020210625.pdf (สืบค้นวันที่ 29 มิถุนายน 2564)

- ASIA CATALYST
- @ASIACATALYST
- WWW.ASIACATALYST.ORG

อาคารเอไอเอ สาทร์ ทาวเวอร์ ห้อง S 9069
11/1 ถนนสาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตสาทร
กรุงเทพฯ 10120

Asia Catalyst is a tax-exempt 501(c)3 organization
registered in the United States and in Thailand.